

REFERAT Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø d. 16-12-2024

Mødedato Mandag d. 16. december 2024 kl. 15:00

Mødested Mødelokale 1

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Tema om kampen om arealerne.....	5
Beslutning om rammer, pejlemærker og temaer for Klimaplan 2035.....	9
Drøftelse af strategi for bæredygtigt byggeri.....	14
Godkendelse af tilladelse til indvinding af råstoffer ved Darup, Roskilde Kommune.....	19
Drøftelse af udvalgets opfølgning på studietur til Holland i maj 2024.....	24
Godkendelse af Indsatsplan for jordforureningsområdet 2025.....	27
Orientering om status for tre års indsats på PFAS området.....	31
Orientering om model for fordeling af PFAS-pulje.....	36
Orientering om udmøntning af midler til indsatsen Klimakickstart.....	40
Input til arbejdsplan 2025.....	44
Aktuelle sager.....	48
Næste møde.....	51
Godkendelse af deltagelse ved møde i Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø mandag 12. november 2024.....	53

1 (Åben) Godkendelse af dagsorden

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2023-06618

Dok ID: 11007460

Resumé

.

Indstilling

.

Sagsfremstilling

.

Økonomi

.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

Dagsordenen blev godkendt.

Punkt 5 ”Godkendelse af tilladelse til indvinding af råstoffer ved Darup, Roskilde Kommune” og efterfølgende punkt 6 ”Drøftelse på udvalgets opfølgning på studietur til Holland i maj 2024” blev behandlet efter punkt 2.

Udvalget blev orienteret om ”Status på Region Hovedstadens Råstofplan 2025 og brev til Miljøministeren” i forlængelse af punkt 5.

Fraværende

Gitte Simoni

Medlem

(A)

Bilag

.

2 (Åben) Tema om kampen om arealerne

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2024-10581

Dok ID: 11910054

Resumé

Den grønne omstilling vil lægge pres på Danmarks arealer. For at få plads til det hele, er der behov for en helhedsorienteret arealforvaltning, som kan samtænke forskellige interesser. Temadrøftelsen indledes med et oplæg fra administrationen.

Indstilling

Administrationen indstiller, at udvalget drøfter temaet ”Kampen om arealerne”.

Sagen afgøres af Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø.

Sagsfremstilling

Baggrund

Den grønne omstilling kræver store hensyn til vedvarende energi, klimaskov, biodiversitet, drikkevandsbeskyttelse og rent vandmiljø. Dette kræver alt sammen plads, og det presser de begrænsede arealer i Danmark.

Med den politiske aftale ”Aftale om Grønt Danmark” fra 18. november 2024 vil der komme store omlægninger af det danske areal indenfor de næste 20 år. Det betyder blandt andet rejsning af 250.000 hektar ny skov, kvælstofreduktioner på 13.780 tons og udtagning af 140.000 hektar kulstofrige lavbundslande. Samlet set vil 10% af Danmarks areal omlægges til natur og skov frem mod 2045. I aftalen fremgår det også, at nogle af disse indsatser samtidig skal sikre drikkevandsbeskyttelsen. Specifikt nævnes de sårbare grundvandsdannende landområder.

Hvis Danmarks arealer skal udnyttes optimalt, er der således behov for helhedsorienteret arealplanlægning. Dette indebærer udpegning af områder, hvor der er synergi mellem interesserne. Den konkrete udpegning er ikke lavet før, men er nødvendig for en helhedsorienteret arealomlægning.

Initiativet ”Helhedsløsning for arealplanlægning i Region Sjælland” kommer med en løsning på dette.

Helhedsorienteret arealplanlægning i Region Sjælland

Initiativet ”Helhedsløsning for arealplanlægning i Region Sjælland” er et samarbejdet mellem Danske Vandværker, SEGES Innovation, Roskilde Universitet og Region Sjælland i regi af Partnerskab for Bæredygtig Vandforsyning.

Med initiativet udarbejdes et detaljeret landskabskort med afsæt i jordressourcens potentialer og vilkår for arealanvendelse, herunder de sårbare grundvandsdannende landområder. Kortet baseres på en lang række fysiske data, som er uafhængige af interesser og lovgivning. Kortet

kobles sammen med samfundets interesser for at vise optimal udnyttelse af arealerne helt ned på markblokniveau. Region Sjælland er i denne sammenhæng demonstrationsområde og fungerer som case for, hvordan man kan sammentænke og optimere arealanvendelsen.

Initiativet leverer et konkret værktøj til brug for kommuner, lodsejere og øvrige aktører, som arbejder med arealplanlægning.

Partnerskabet er finansieret af regionale udviklingsmidler og er etableret med beslutning i Udvalget for regional udvikling, uddannelse, kollektiv trafik og internationalt samarbejde den 7. oktober 2020.

Det gennemførte arbejde er finansieret i regi af ”Handlingsplan for den regionale udviklingsstrategi 2022-2033”, som er godkendt af Udvalget for regional udvikling, uddannelse, kollektiv trafik og internationalt samarbejde den 15. november 2022. Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø er orienteret om dette den 5. december 2022.

Ny indsats om arealplanlægning

Udvalget for regional udvikling, uddannelse, kollektiv trafik og internationalt samarbejde har den 3. september 2024 med ”Handlingsplan for Region Sjællands udviklingsstrategi 2024-2033” godkendt en ny indsats, hvor værktøjet afprøves på niveauer:

- Et lokalt niveau, hvor udpegede områder til arealfordeling prioriteres og konkretiseres gennem dialog med de involverede aktører.
- Et regionalt niveau, hvor potentialet for hele Sjællands areal vurderes op mod de mange planer og mål for arealanvendelsen, der er foreslået af bl.a. Regeringen og Klimarådet.

Midlerne til den nye indsats prioriteres i 2025, og Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø har bakket op om indstillingen den 13. maj 2024.

Temadrøftelse

Temadrøftelsen indledes med et oplæg fra administrationen, som fortæller om projektet om helhedsorienteret arealplanlægning og den kommende indsats. Herefter drøfter Udvalget mulighederne for at sammentænke de mange interesser for at undgå kamp om arealerne.

Økonomi

Sagen er ikke forbundet med udgifter, der kræver særskilt stillingtagen.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

Sagen blev drøftet.

Fraværende

Bilag

.

3 (Åben) Beslutning om rammer, pejlemærker og temaer for Klimaplan 2035

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2024-00790

Dok ID: 11903364

Resumé

Region Sjælland skal udarbejde en ny klimaplan, da den nuværende plan udløber ved udgangen af 2024. Med den fællesregionale strategi for grønne hospitaler fra 2023, er Region Sjælland forpligtet til at reducere sin samlede CO₂-udledning med 50 % frem mod 2035 og 75 % for transport og energi frem mod 2030. Udvalget skal tage stilling til forslaget om tids- og procesplanen for udarbejdelsen af Klimaplanen Grøn Fremtid 2035, drøfte den overordnede struktur i Klimaplanen samt tematikker og konkrete handlinger. Sagen indledes med et kort oplæg fra administrationen.

Indstilling

Administrationen indstiller at udvalget:

- Godkender forslag til pejlemærker for Grøn Fremtid 2035
- Godkender de forelagte rammer for den kommende Klimaplan Grøn Fremtid 2035
- Godkende forslag til tids- og procesplan for udarbejdelsen af Grøn Fremtid 2035

Sagen afgøres af Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø.

Sagsfremstilling

Der skal udarbejdes en ny klimaplan for Region Sjælland, der forankres i den fællesregionale strategi for grønne hospitaler fra 2023. Dette indebærer en betydelig skærpelse af regionens forpligtelser i forhold til CO₂-reduktioner.

Med sagen skal udvalget tage stilling til forslaget om tids- og procesplanen for udarbejdelsen af Klimaplanen Grøn Fremtid 2035, samt rammer og pejlemærker. Grøn Fremtid 2035 forventes at kunne endeligt vedtages medio 2025.

Den strategiske ramme

Region Sjællands klimaplan har sit strategiske afsæt i Regionsrådet strategi "Region Sjælland – for borgerne" og borgerløfte nr. 10 "borgerne møder bæredygtige løsninger".

Den kommende klimaplan skal danne grundlag for, at Region Sjælland kan reducere sin samlede CO₂-udledning med 50 % frem mod 2035 og sikre en endnu højere reduktion på 75 % inden 2030 for områderne transport og energi.

Region Sjælland har derudover forpligtet sig til tæt samarbejde med de andre regioner om den grønne omstilling. Gennem lead-områder skal regionerne i højere grad lære af hinanden og skalere tiltag på tværs. Dertil kommer ensartede beregnings- og målemetoder, der skal styrke den samlede afrapportering.

Grøn Fremtid 2035 sigter alene mod reduktioner i Region Sjællands egen virksomhed.

Pejlemærker for Grøn Fremtid 2035

Region Sjælland arbejder ambitiøst og forpligtende med at reducere regionens klimaaftryk. De hidtidige klimaplaner har arbejdet med tre pejlemærker:

1. Kerneydelsens kvalitet skal fastholdes, imens vi gennemfører den grønne omstilling.
2. Ressourcer til den grønne omstilling bruges, hvor der er handlerum og hvor, der skabes størst effekt.
3. Medarbejderne er Region Sjællands største aktiv. Initiativer, der giver medarbejderne lyst til at agere bæredygtigt, er helt nødvendige og har en særlig styrke.

Pejlemærkerne vurderes at have været gode i den indledende fase af den grønne omstilling i Region Sjælland. Med de skærpede krav og ambition om gearskifte i den grønne omstilling bliver de hidtidige pejlemærker begrænsende. Derfor foreslås en række nye pejlemærker, der danner afsæt for den kommende inddragelsesproces og Grøn Fremtid 2035:

1. Vi arbejder for et sundhedsvæsen, der forener grøn omstilling med udvikling af kerneopgaven.
2. Vi fokuserer den grønne omstilling, hvor vi har handlerum og skaber resultater på flere bundlinjer; miljømæssigt, økonomisk og socialt.
3. Vi fremmer en kultur, hvor bæredygtighed er et fælles ansvar i hele vores organisation og en naturlig del af vores dagligdag, tankegang og beslutninger.
4. Vi deltager aktivt i samarbejder og partnerskaber for at udvikle bæredygtige løsninger, der kan skaleres og implementeres i vores hverdag.
5. Vi har mod og vilje til at gennemføre de nødvendige forandringer på tværs af vores organisation.

Rammerne for Grøn Fremtid 2035

De tidligere klimaplaner har i høj grad haft fokus på de perifere dele af driften som transport, energi, affald mv.

Med Grøn Fremtid 2035 lægges der op til et gearskifte i den grønne omstilling i Region Sjælland. Grøn Fremtid 2035 vil bygge videre på erfaringerne med den grønne omstilling i Region Sjælland kombineret med en række nye mål, tiltag og indsatser.

- En 10-årig klimastrategi - Grøn Fremtid 2035.
 - Roadmap som er en reduktionssti for udviklingskategorierne, der viser deres forventede bidrag til realisering af klimamålene.
 - Styrket governance-model for klimarbejdet i Region Sjælland, der skal styrke den ledelsesmæssige eksekvering og ejerskab i organisationen.
- 2-årige klimahandleplaner, der anviser konkrete handlinger.
- Konkrete og decentrale reduktionsmål for virksomhedsområderne og udvalgte tværgående centre i bæredygtighedsaftaler.
- Årlige administrative og politiske opfølgninger.

Tematikker og handlinger i Grøn Fremtid 2035

Region Sjællands tidligere klimaplaner har sat retning, mål og handlinger for temaerne affald, cirkulær økonomi, energi og transport. Skal den ambitiøse målsætning indfris, er det nødvendigt, at ambitionsniveauet for disse hæves, og der for alvor tages hul på de største udledningskategorier i Region Sjællands klimaregnskab med tre nye temaer:

1. Behandling og adfærd

Den kliniske behandling af patienter er den drivende kraft for forbruget af varer og tjenesteydelser, der tegner sig for 77% af Region Sjællands samlede udledninger.

- Implementering af Vælg klogt-tiltag
- Overdiagnostik og -behandling
- Defensiv medicin
- Udvidelse og skalering af forebyggelsestiltag på baggrund af resultaterne fra f.eks. PROgrez. PROgrez er en tværfaglig forskningsenhed på NSR sygehuse, der forsker i bl.a. aktivitet som forebyggelse for operation og indlæggelse.

2. Grønne indkøb og investeringer

Hvor den kliniske behandling er drivende for forbruget, vil grønne indkøb, udbud og investeringer være rammerne. De to områder hænger helt naturligt sammen, og potentialerne i forbruget kan ikke alene forløses i klinikken og ej heller på indkøbsområdet. Nøglen er en tættere kobling mellem udvikling af grønnere behandlingsformer og måden hvorpå, vi køber ind.

- Klimavurderinger af indkøb og investeringer over en vis størrelse
- Udarbejdelse af bæredygtighedskrav til alle kategoristrategier

3. Medicinforbrug

Forbruget af medicin tegner sig for 25% af Region Sjællands samlede udledninger. Der vurderes at være et stort potentiale i at minimere medicinspild til gavn for både klima og økonomi.

- Kortlægning af medicinaffald
- Udvikling af medicinspildsapp til klinisk personale
- Rationel medicinanvendelse
- Spildevandsudledning og medicinrester

Tids- og procesplan

Udarbejdelsen af Klimaplanen blev igangsat i 2. kvartal 2024, og planen forventes endeligt fremlagt til politisk vedtagelse efter sommerferien 2025. Udvalget inddrages løbende i arbejdet med Klimaplanen. Af *vedlagte* bilag fremgår en overordnet tids- og procesplan for Grøn Fremtid 2035.

Der lægges i tids- og procesplanen op til involvering af organisationen, Styregruppen for klima og alle politiske udvalg. Processen deles op i en række faser, der har til formål at skabe fælles forståelse for udgangspunktet, mål og ejerskab for klimastrategien Grøn Fremtid 2035 og identificerer temaer og konkretisere indsatser til den 2-årige klimahandleplan.

Det foreslås, at arbejdet med Grøn Fremtid 2035 følges af Direktionen og Styregruppen for klima. Den politiske forankring placeres i Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø, der forbereder sagen til Regionsrådet.

Der var planlagt et temamøde for Regionsrådet den 5. november 2024, som blev aflyst grundet udspil til sundhedsstrukturereform. Administrationen arbejder på at finde en ny dato for temamødet.

Økonomi

Sagen er ikke forbundet med udgifter, der kræver særskilt stillingtagen.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

- Udvalget godkendte forslag til pejlemærker for Grøn Fremtid 2035
- Udvalget godkendte de forelagte rammer for den kommende Klimaplan Grøn Fremtid 2035
- Udvalget godkendte forslag til tids- og procesplan for udarbejdelsen af Grøn Fremtid 2035

Fraværende

Thomas Vesth	Medlem	(I)
Flemming Damgaard Larsen	Medlem	(V)

Bilag

1. Grøn Fremtid 2035 - Tids- og procesplan (DokID: 11917549 - EMN-2024-00790)

4 (Åben) Drøftelse af strategi for bæredygtigt byggeri

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2023-08320

Dok ID: 11480894

Resumé

Region Sjælland har et mål om at reducere klimaafttrykket fra egne bygninger og byggerier. Forretningsudvalget besluttede derfor den 27. november 2023, at der skal udarbejdes en strategi for bæredygtigt byggeri i Region Sjælland. Som optakt blev der afholdt et temamøde i Udvalget for grøn omstilling, miljø og bæredygtighed den 13. november 2023. Her blev ni principper for bæredygtigt byggeri forud for udarbejdelsen af den samlede strategi. Forslag til strategien er udarbejdet i samarbejde mellem Klimasekretariatet og Koncern Byg og forelægges nu til første politisk behandling.

Indstilling

Administrationen indstiller, at udvalget drøfter og giver sine input til Strategi for Bæredygtigt Byggeri.

Sagen afgøres af Udvalget før grøn omstilling, bæredygtighed og miljø.

Sagsfremstilling

Region Sjælland har et mål om at reducere klimaafttrykket fra egne bygninger og byggerier. De seneste år, er dette primært sket gennem anvendelse af den såkaldte DGNB-certificering (Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen) på nybyggeri. Rammen vurderes ikke længere alene at være tilstrækkelig til at skabe den sammenhængende indsats, som er nødvendig for at nå de kommende lovgivningsmæssige krav samt de politiske ambitioner for grøn omstilling og Region Sjællands Klimahandlingsplan.

Forretningsudvalget besluttede derfor den 27. november 2023, at der skal udarbejdes en strategi for bæredygtigt byggeri i Region Sjællands egne bygninger. Formålet med strategien er at skabe en ramme og sætte ambitionsniveauet for arbejdet med bæredygtigt byggeri i Region Sjælland, herunder blandt andet at reducere CO₂-aftrykket, fremme brug af mere bæredygtige materialer og reducere råstofforbruget.

Som optakt, blev der den 13. november 2023 afholdt et temamøde i Udvalget for grøn omstilling, miljø og bæredygtighed. Her blev ni principper for bæredygtigt byggeri drøftet forud for udarbejdelsen af den samlede strategi.

Strategien er udarbejdet i samarbejde mellem Klimasekretariatet og Koncern Byg.

Strategien skal ses i direkte kobling til Budgetindsats 2025 om bygningsvedligehold, samt forberede Region Sjælland til at søge ind i den kommende sundhedsfond i Reformaftalen.

Strategisk og politisk ophæng

Strategi for bæredygtig Byggeri i Region Sjælland tager afsæt i Klimahandlingsplanen samt Regionrådets strategi "Region Sjælland – For Borgerne" og de 12 borgerløfter.

Strategien har fokus på, at gældende lovgivning, samt regionale politikker og mål på områderne klima, byggeri og energi, opfyldes. Dette vedrører blandt andet målsætninger i Aftalen for Grønne Hospitaler og Institutioner ved Danske Regioner, nye krav i bygningsreglementet, revideringen af energieffektiviseringsdirektivet og det kommende bygningsdirektiv. Den skal samtidig understøtte en effektiv klinisk drift og dermed også Region Sjællands udviklingsprogram Bæredygtige akutsygehuse, som Regionsrådet besluttede igangsat den 23. august 2023.

Strategiens bærende principper

Ifølge Rådgivningsfirmaet Transition ligger næsten 50% af CO₂-udledningen fra bygninger i de første år, hvor byggeriet opføres, når man regner over en 50-årig periode. Den løbende drift udgør ca. 25 % (el og varme), mens resten udgøres af løbende vedligehold.

Bæredygtighed i byggeriet vedrører altså både den måde, vi tilgår nybyggerier og renoveringer på og den daglige drift, vedligehold og energioptimering. De ni principper for bæredygtigt byggeri, som strategien er bygget op omkring, retter sig mod alle disse arbejdsniveauer.

De ni principper er:

- # 1 Vi har så få kvadratmeter som muligt
- # 2 Vi bygger kun nyt, hvor der ikke er andre veje at gå
- # 3 Vi bygger og renoverer bæredygtigt
- # 4 Vi vedligeholder vores bygninger godt, så de holder godt
- # 5 Vi har fleksible bygninger
- # 6 Vi bruger grøn varme og energi
- # 7 Vi energirenoverer og –effektiviserer, og bruger vores energidata
- # 8 Vi har sunde og intelligente bygninger
- # 9 Vores udearealer bidrager til den grønne omstilling

De ni principper skal altid betragtes i den tidligere fase af ethvert byggeprojekt – lige meget om der er tale om tale om renovering, transformation og nybyggeri. Det samme gælder for byggehierarkiet, som viser den indbyrdes prioritering af de forskellige typer af arbejdsformer inden for byggeriet, fra vedligehold og renovering, til ombygning, nedrivning og nybyg. Vi sikrer på den måde, at de beslutninger, vi træffer, træffes strategisk og oplyst omkring bæredygtighedspotentialet i de konkrete projekter.

Værktøjer og handlinger

De ni principper har underliggende mål og handlinger, herunder udarbejdelse af en række nye værktøjer samt tilpasning af eksisterende. På den måde indarbejdes de ni principper i den løbende drift og konkrete byggeprojekter.

De opsatte handlinger igangsættes i perioden 2025-2026 efter strategiens vedtagelse og er retningsgivende for indsatsen på området. Samlet skal de være med til at sikre, at vi når de overordnede klimamål, der er opsat i Region Sjællands Klimaplan samt med Den Fællesregionale Strategi for grønne hospitaler.

Udkast til Strategi for Bæredygtigt Byggeri i Region Sjælland er *vedlagt*.

Den videre proces

Politisk er strategien for bæredygtigt byggeri forankret i Forretningsudvalget, fordi arbejdet med bæredygtigt byggeri potentielt kan have økonomiske og driftsmæssige konsekvenser for organisationen. Det er politisk besluttet, at Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø forbereder strategien.

Efter Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø har drøftet og givet input til strategiudkastet på udvalgsrådet den 16. december 2024, får Forretningsudvalget forelagt udkastet til Strategi for Bæredygtigt Byggeri til orientering.

På baggrund af udvalgets drøftelse og input til strategiudkastet, vil administrationen arbejde videre med strategien med henblik på at forelægge et færdigt strategiudkast. Dertil kommer en afklaring af en række spørgsmål, der skal styrke grundlaget for vedtagelsen af strategien, herunder:

- Drift- og anlægsøkonomiske konsekvenser af strategien
- Involvering af MED-hovedudvalget
- Snitflader til allerede planlagte initiativer på bygningsvedligehold

Det forventes, at Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø forelægges et færdigt strategiudkast på udvalgsrådet i marts 2025 forud for behandling i Forretningsudvalget og i Regionsrådet.

Økonomi

Sagen er ikke forbundet med udgifter, der kræver særskilt stillingtagen.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

Sagen blev drøftet, og udvalget gav deres input til Strategi for Bæredygtigt Byggeri. Udvalget bemærkede, at strategiudkastet skal indeholde forslag til, hvordan strategien kan omsættes i praksis.

Udvalgets input tages med i administrationens videre arbejde med Strategi for Bæredygtigt Byggeri, og den endelige strategi forelægges udvalget til udvalgs mødet i marts 2025.

Fraværende

Thomas Vesth

Medlem

(I)

Flemming Damgaard Larsen

Medlem

(V)

Bilag

1. Udkast til strategi for bæredygtigt byggeri i Region Sjælland 05122024 (DokID: 11928630 - EMN-2023-08320)

5 (Åben) Godkendelse af tilladelse til indvinding af råstoffer ved Darup, Roskilde Kommune

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2020-32634

Dok ID: 11890035

Resumé

Nymølle Stenindustrier A/S har ansøgt om råstoftilladelse på 19,1 ha ved Darup nær Roskilde. Arealets råstoffer har stor betydning for Sjællands råstofforsyning. Halvdelen af arealet har været anvendt som teltområde til Roskilde Festival. I udkast til tilladelse er der derfor stillet vilkår om, at dette område skal efterbehandles til jævnt landareal, så arealet igen kan anvendes til festival og anden aktivitet. Der er ingen nære naboer til arealet, som vil have direkte gener af støv og støj. Administrationen anbefaler, at der gives tilladelse til indvinding.

Indstilling

Administrationen indstiller, at der meddeles tilladelse til indvinding af råstoffer på 19,1 ha i den sydlige del af Darup Graveområde.

Sagen afgøres af Regionsrådet.

Sagsfremstilling

Nymølle Stenindustri A/S har den 2. januar 2024 ansøgt om råstoftilladelse på 19,1 ha. ved Darup nær Roskilde. Arealet ligger i den sydlige del af Darup Graveområde i Råstofplan 2020 og har været udlagt til råstofindvinding siden 1985. Se *vedlagte* oversigtskort.

På arealet ligger der ca. 2 mio. m³ sand, sten og grus, som kan indvindes. Ressourcen er af stor betydning for råstofforsyningen på Sjælland, der aktuelt ikke kan følge med efterspørgslen. Særligt i området omkring Hovedstaden er der mangel på denne type råstoffer. Det betyder, at grus og sten aktuelt køres fra Kalundborg og sejles fra Jylland og Norge, hvilket øger den tunge lastbiltrafik og CO²-udledningen.

Det samlede areal på Darup Graveområde er 75 ha. Igennem dialog med Nymølle og Roskilde Kommune er det administrationens opfattelse, at det forberedende arbejde med en ansøgning i det nordlige del af Darup er i gang, og at det bliver en samlet ansøgning, som omfatter en miljøvurdering (VVM).

Roskilde Kommune

Hele arealet er omfattet af området "Milen" i Roskilde Kommunes kommuneplan, som er udlagt til afholdelse af store events og arrangementer. Den nordlige halvdel af arealet har været anvendt som teltområde til Roskilde Festival. Den sydlige halvdel af arealet er dyrket landbrugsareal.

Det ansøgte areal har derfor stor betydning for Roskilde Kommune. Region Sjælland har i forbindelse med sagsbehandlingen haft intensiv dialog med Roskilde Kommune og ansøger og har også haft en række møder, hvor begge parter deltog.

Roskilde Kommunes Klima- og Miljøudvalg har godkendt tilladelser efter vandforsyningsloven og naturbeskyttelsesloven, som er nødvendige for at gennemføre den ansøgte råstofindvinding indenfor søbeskyttelseslinjen og under grundvandsspejl.

Udkast til tilladelse og vilkår

Tilladelsen omfatter 19,1 ha i den sydlige del af Darup Graveområde.

I behandlingen af ansøgningen er det en tungtvejende interesse, at dele af arealet efter råstofindvindingen igen kan anvendes til store arrangementer og events som Roskilde Festival. I tilladelsen er der derfor foretaget en indgående afvejning mellem hensynet til råstofferne udnyttelse på den ene side, og hensynet til arealets efterfølgende anvendelse og kommunens planlægning på den anden side.

I forslaget til tilladelse er der fastsat vilkår om, at de arealer, der har været anvendt af Roskilde Festival, skal genskabes som landarealer og efterbehandles til jævne flader, som kan bruges til festival og andre arrangementer. Vilkåret gælder ikke for det areal, som hidtil har været dyrket mark. Skulle denne del af arealet også fyldes op, ville det medføre, at store råstofmængder under grundvand måtte efterlades, da der ikke er jord nok til at fylde hele arealet op.

Arealet ligger 350 meter fra landsbyen Darup og 275 meter fra nærmeste fritliggende beboelse. Beboelsen og landsbyen ligger syd og sydøst for arealet og dermed gunstigt i forhold til de herskende vindforhold. Det vurderes derfor, at råstofindvindingen ikke vil medføre gener i form af støj og støv i væsentligt omfang.

Administrationen har undersøgt området for naturindhold, og der er ikke fundet beskyttede arter på eller i nærheden af arealet, som kan blive påvirket af råstofindvinding. I nærheden af arealet ligger en sø, som er opstået ved tidligere grusgravning. Søen vurderes ikke at blive påvirket af råstofindvindingen.

Vilkår om afstand til jernbanen tilrettes i overensstemmelse med tilladelse efter jernbaneloven, når denne foreligger.

Miljøvurdering

Det ansøgte projekt er screenet, og administrationen har vurderet, at der ikke er risiko for væsentlige miljøpåvirkninger. Der er derfor den 25. april 2024 truffet afgørelse om, at projektet ikke forudsætter miljøvurdering (VVM). Se *vedlagte* screeningsafgørelse.

Høring og kommentarer

Ansøgningen har med tre forskellige afgrænsninger af arealet været i høring i 2022, 2023 og 2024. Senest har udkastet til tilladelse været i partshøring i september-oktober. Regionen har modtaget i alt 17 høringssvar, heraf tre fra Roskilde Kommune.

De primære emner i høringssvarene er anvendelse af arealet til store events og arrangementer og tilførsel af jord udefra.

Roskilde Kommune, Roskilde Festival og Roskilde Dyrskue peger på vigtigheden af, at arealet efterbehandles, så det efterfølgende kan anvendes til store arrangementer og events. Som beskrevet ovenfor, er der i *vedlagte* udkast til tilladelse vilkår, som sikrer dette.

Roskilde Kommune, Roskilde Festival og Roskilde Dyrskue peger på, at tilførsel af jord udefra kan sikre, at hele arealet bliver fyldt op til samme niveau som i dag, og dermed bedre kan anvendes til store arrangementer og events efter, at råstofindvindingen er afsluttet. Høringsparterne peger dog samtidig på, at jordtilførsel ikke må udgøre en risiko for grundvandet. Nymølle har ikke søgt om dispensation til at køre jord udefra til arealet.

Der er i jordforureningslovens §52 forbud mod at tilføre jord til råstofgrave. Regionen kan kun undtagelsesvist dispensere for forbuddet, hvis det kan dokumenteres, at jordtilførslen ikke medfører risiko for grundvandet. Områdets grundvand er vigtigt for drikkevandsforsyningen til Roskilde og omegn.

Ansøgningen, der var i høring i 2023, indeholdt et scenarie 2, som er bortfaldet. Scenarie 2 omfattede, at der også skulle graves på et areal udenfor graveområde. Det medførte bekymrede høringssvar fra beboere i Darup og Dyrenes beskyttelse. Udkastet til tilladelse omfatter kun areal indenfor udlagt graveområde.

Der henvises til det *vedlagte* høringsnotat, som indeholder udklip af høringssvarene samt administrationens bemærkninger. Endvidere, er der *vedlagt* et bilag med de samlede høringssvar. Grundet læsekvaliteten af ”Notat fra Kammeradvokaten vedrørende Roskilde Kommunes høringssvar fra 2023”, som indgår i bilaget med de samlede høringssvar, er notatet *vedlagt* som separat bilag. Notatet blev udarbejdet for Region Sjælland i 2020.

Administrationens vurdering af ansøgningen

Det er administrationens vurdering, at sagen er fuldt oplyst, og der derfor bør træffes en afgørelse i sagen på det nuværende grundlag. Det indstilles, at der gives tilladelse til råstofindvinding på 19,1 ha med de vilkår, som fremgår af *vedlagte* udkast til tilladelse.

Administrationen vurderer, at der i denne sag er grundlag for at fastsætte et særligt vilkår om efterbehandlingen af det areal, som hidtil er brugt til Roskilde Festival, til jævnt landareal, så arealet også efterfølgende kan anvendes til store arrangementer og events.

I tilfælde af, at Region Sjælland meddeler afslag på ansøgningen, er det administrationens vurdering, at Nymølle sandsynligvis vil indbringe sagen for domstolene med krav om erstatning for uberettiget tab.

Videre proces

Sagen går videre til behandling i Forretningsudvalget den 17. december 2024 og Regionsrådet den 14. januar 2025. Herefter følger en fire ugers klagefrist. Såfremt tilladelsen ikke påklages, kan den udnyttes efter klagefristens udløb. En klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet betyder, at tilladelsen først kan udnyttes efter, at der er truffet afgørelse i klagesagen, medmindre klagenævnet beslutter noget andet.

Økonomi

Sagen er ikke forbundet med udgifter, der kræver særskilt stillingtagen.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

Et enigt udvalg, med undtagelse af Gitte Simoni (A), anbefalede indstillingen.

Gitte Simoni (A) tager forbehold frem til sagens behandling i Regionsrådet.

Udvalget ønsker, at administrationens beregninger på, at der er nok jord til efterbehandlingen af det areal, som hidtil er brugt til Roskilde Festival, til et jævnt landareal, og administrationens PowerPoint-slides fra udvalgsmødet udsendes til Forretningsudvalget.

Fraværende

Flemming Damgaard Larsen

Medlem

(V)

Bilag

1. Oversigtskort (DokID: 11915285 - EMN-2020-32634)
2. Screeningsafgørelse (DokID: 11915284 - EMN-2020-32634)
3. Høringsnotat (DokID: 11915289 - EMN-2020-32634)
4. Høringssvar (DokID: 11915288 - EMN-2020-32634)
5. Notat fra Kammeradvokaten (DokID: 11937799 - EMN-2020-32634)
6. Udkast til tilladelse (DokID: 11915283 - EMN-2020-32634)

6 (Åben) Drøftelse af udvalgets opfølgning på studietur til Holland i maj 2024

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2023-06618

Dok ID: 11903963

Resumé

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø ønsker en sag, hvor der følges op på udvalgets studietur til Holland i maj 2024. Administrationen vil på mødet give et opfølgende oplæg.

Indstilling

Administrationen indstiller, at udvalget drøfter mulig opfølgning på inspiration fra studietur til Holland

Sagen afgøres af Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø.

Sagsfremstilling

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø godkendte den 11. november 2024 afrapporteringen for udvalgets studietur til Holland i maj 2024.

Samtidig ønskede udvalget en sag på udvalgsmødet 16. december 2024, hvor der følges op på studiebesøget og bl.a. undersøger muligheden for at holde et temamøde for interessenter.

Administrationen vil på udvalgsmødet præsentere mulige handlinger som opfølgning på studieturen.

Økonomi

Sagen er ikke forbundet med udgifter, der kræver særskilt stillingtagen.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

Sagen blev drøftet, idet udvalget viste stor interesse for administrationens to forslag til temaer.

Udvalget ønsker at drøfte administrationens oplæg på næste udvalgsmøde den 27. januar 2025 med henblik på at træffe en beslutning om, hvordan udvalget vil følge op på udvalgets studietur til Holland.

Fraværende

Thomas Vesth
Flemming Damgaard Larsen

Medlem
Medlem

(I)
(V)

Bilag

.

7 (Åben) Godkendelse af Indsatsplan for jordforureningsområdet 2025

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2024-06617

Dok ID: 11871732

Resumé

Indsatsplan for jordforureningsområdet 2025 forelægges til politisk godkendelse i Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø efter endt høring. Der er kommet bemærkninger fra seks kommuner og vandforsyningsselskabet HOFOR. Indsatsplan 2025 sendes sammen med indberetning 2024 om indsatsen på jordforureningsområdet til Miljøstyrelsen til foråret.

Indstilling

Administrationen indstiller, at "Indsatsplan 2025 for jordforureningsområdet" godkendes.

Sagen afgøres af Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø.

Sagsfremstilling

Regionsrådet skal ifølge jordforureningsloven hvert år udarbejde en indsatsplan for indsatsen mod jordforurening, hvori der redegøres for undersøgelses- og afværgeindsatsen for det kommende år. Den regionale indsats omfatter jf. lov om jordforurening punktkilder (koncentrerede forureninger), der er herreløse.

Regionsrådet har givet Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø kompetence til at godkende de årlige indsatsplaner for indsats mod jordforurening (jf. sag om delegation til stående udvalg).

Udvalget besluttede den 9. september 2024 at sende indsatsplanen i offentlig høring.

I høringen er der kommet høringssvar fra Holbæk, Roskilde, Odsherred, Sorø, Guldborgsund og Lolland kommuner og vandforsyningsselskabet HOFOR.

Generelt er der tilfredshed med de overordnende prioriteringer på området samt en bekymring for, om der er midler nok til håndtering af de mange forureninger. Herudover en række mere specifikke bemærkninger og spørgsmål.

Høringssvarene giver ud over et par mindre fejl ikke anledning til at ændre den foreslåede indsatsplan. Høringssvarene og udkast til regionens svarbreve er *vedlagt* som bilag.

Indsatsplan 2025 for jordforureningsområdet er udtryk for Region Sjællands prioriteringer, som ligger i forlængelse af "Region Sjælland strategi mod jordforurening 2021-2030".

Strategiske pejlemærker:

- Opsporing af pesticidforurening, der truer grundvandet i særligt sårbare områder
- Opsporing og håndtering af PFAS-forurening, der udgør en risiko for Tune Vandværk

- Opsporing af PFAS-forurening, der truer grundvandet på brandstationer og øvrige brancher
- Revurdering af boliggrunde med mulig PFAS-forurening
- Demonstrationsprojekter på PFAS-testcenter i Korsør
- Undersøgelser og håndtering af lossepladser med størst eksplosionsrisiko, hvor arealanvendelsen samtidig er følsom
- Oprensning af klorede opløsningsmidler på Rådbjergvej.

Den nærmere beskrivelse af arbejdsområderne og en oversigt over budgetfordelingen fremgår af *vedlagte* "Indsatsplan 2025 – jordforureningsområdet".

Økonomisk ramme for indsatsplan 2025

Indsatsplanen er udarbejdet med et forventet driftsbudget for jordforureningsområdet på 42,1 mio. kr. og ca. 34 årsværk. Heraf er 1,5 mio. kr. øremærket optimering og udviklingsopgaver.

Budgettet til jordforurening er behæftet med en vis usikkerhed:

- Forhandling med staten om midler til overfladevandsområdet er ikke gennemført, det er pt. uvist om regionerne får midler til opgaven i 2025.
- Regeringen har i den nationale handlingsplan for PFAS afsat en pulje på 100 mio. kr. i årene 2025-2027 til oprensning af PFAS-forurening i regionerne. Det er pt uvist, hvordan midlerne bliver udmøntet.
- Midler fra forlig til oprensning af en konkret forurening med klorede opløsningsmidler forventes udmøntet.

Administrationen afsender svar til de indkomne høringsbreve, når indsatsplanen er godkendt politisk i udvalget.

Administrationen fremsender som krævet i loven "Indsatsplan 2025 for jordforureningsområdet" og "Indberetning 2024 for jordforureningsområdet" til Miljøstyrelsen til foråret.

Økonomi

Sagen er ikke forbundet med udgifter, der kræver særlig stillingtagen.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

"Indsatsplan 2025 for jordforureningsområdet" blev godkendt.

Fraværende

Thomas Vesth	Medlem	(I)
Flemming Damgaard Larsen	Medlem	(V)
Jorun Bech	Medlem	(A)
Jeppe Fransson	Medlem	(B)
Stina Højgaard	Medlem	(A)

Bilag

1. Høringssvar fra Roskilde. Hofo, Guldborgsund, Holbæk, Odsherred, Lolland & Sorø (DokID: 11912273 - EMN-2024-06617)
2. Udkast til regionens svarbreve (DokID: 11912274 - EMN-2024-06617)
3. Indsatsplan for jordforureningsområdet 2025_ til godkendelse (DokID: 11912240 - EMN-2024-06617)

8 (Åben) Orientering om status for tre års indsats på PFAS området

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2022-08159

Dok ID: 11831163

Resumé

Regionerne har siden 2015 undersøgt for PFAS, men fundet af PFOS ved Korsør Brandskole gav imidlertid anledning til fornyet fokus på PFAS-forurening. Mange initiativer er siden iværksat og stor viden indsamlet.

PFAS-indsatsen indgår bredt i driften på jordforureningsområdet, og sagsfremstillingen giver en kort status for regionens indsats de sidste tre år.

Indstilling

Administrationen indstiller, at orienteringen tages til efterretning.

Sagen afgøres af Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø.

Sagsfremstilling

PFAS-forureningen ved Korsør Brandskole blev fundet i 2021 og havde resulteret i forhøjede værdier af PFOS i blodet hos medlemmer af Korsør kogræsserforening. Fundet gav fornyet fokus på PFAS-stofferne. Regionerne gik herefter straks i gang med at opspore og undersøge brandøvelsespladser.

Dertil kom der i sommeren 2021 nye og væsentligt lavere grænseværdierne for indhold af PFAS-stoffer i grundvand og jord.

Selvom der siden 2015 er undersøgt for PFAS, blev det tydeligt, at der manglede viden om PFAS-stofferne. Regionerne nedsatte derfor tværgående arbejdsgrupper, der stadig arbejder tæt sammen og løbende deler viden og erfaringer om PFAS-stofferne.

I juni 2024 udkom Miljøministeren med en national handlingsplan for PFAS. Planen indeholder bl.a. en pulje til oprensning af PFAS-forureninger, som regionerne kan søge.

PFAS-indsatsen indgår bredt i driften på jordforureningsområdet, og nedenfor gives en status for regionens indsats på området de sidste tre år.

1.300 ud af 4.500 lokaliteter er revurderet for PFAS

De nedsatte grænseværdier har medført en fremsøgning af sager i regionens jordforurenings-database for lokaliteter med mulig PFAS-forurening.

På landsplan er tallet ca. 15.000 lokaliteter og heraf er ca. 4.500 lokaliteter i Region Sjælland. Administrationen gennemgår de 4.500 sager og vurderer dem i forhold til, om der er behov for en nærmere undersøgelse af de enkelte grunde. I første omgang er ca. 2500 grunde screenet, og

det er vurderet, at 1.200 kan være i risiko for PFAS-forurening. Ny viden kan medføre, at enten flere eller færre grunde skal revurderes.

Revurdering og evt. undersøgelse af PFAS-sager vil være en driftsopgave mange år frem.

Der er ikke fundet PFAS ved daginstitutioner og offentlige legepladser.

Daginstitutioner og offentlige legepladser er gennemgået og behovet for undersøgelser vurderet. Enkelte er undersøgt nærmere, men er uden fund af PFAS-forurening. Ved de øvrige lokationer er der ikke behov for undersøgelser.

Gennemgang af boliggrunde for PFAS vil tage flere år

I første omgang sker der også for boliggrunde en screening for mulig PFAS-forurening. Herefter skal det vurderes, om der er behov for undersøgelse af grunde med mulig risiko. Det vil som nævnt være en driftsopgave mange år frem.

Drikkevandet omkring Tune og Hedeland er et af de hårdest ramte i Danmark

Jf. strategi mod jordforurening er ca. 80 % af driftsmidlerne i Region Sjælland allokert til en indsats mod forureninger i grundvandet. PFAS konkurrerer her med andre forureningstyper, som eksempelvis pesticider og klorede opløsningsmidler, om midlerne.

Region Sjælland har et af landets største fund af PFAS-forurening i grundvandet i den nordøstlige del af regionen ind mod Region Hovedstaden. Dette område, som også omfatter Tune, kaldes i fagkredsen for Tunhøj. Regionen gennemfører omfattende undersøgelser af flere store lossepladser og brandøvelsespladser i området for at få overblik over kilderne til forureningerne. Rensning af Tune Vandværks vand er igangsat.

Mest PFAS ved brandøvelsespladser og brandstationer

Ud fra strategien ”det værste først” har regionerne vurderet, at brandøvelsespladserne kan være de mest PFAS-forurenede lokaliteter. Regionerne har derfor opsporet i alt 234 brandøvelsespladser, heraf 68 brandøvelsespladser i Region Sjælland. Hovedparten af disse er nu ved at være undersøgt. I Region Sjælland har vi vurderet, at næste skridt er brandstationer, fordi de kan have håndteret store mængder PFOS-holdigt brandskum. Her er undersøgelserne godt i gang, og de første resultater viser, at der er væsentlig forurening ved flere brandstationer.

Når der sættes undersøgelser i gang af andre årsager, vurderes det altid, om PFAS bør medtages. Der undersøges således for PFAS over en bred front.

Lossepladser forventes at indeholde meget PFAS

En anden branche, som forventes at give anledning til forurening med PFAS, er lossepladser. Dels er det set ved overfladevandsundersøgelserne og dels ved konkrete lossepladssager.

Der er udviklet en behandling, der fjerner PFOS fra blodet

Som nævnt startede det fornyede fokus på PFAS med fund af forurening ved Korsør Brandskole. Medlemmerne af kogræsserforeningen fik målt forhøjede værdier af PFOS i blodet, som følge af at have spist PFOS-holdigt kød. Det fik Arbejds- og Miljømedicinerne på Holbæk Sygehus til at igangsætte et forskningsprojekt med at nedbringe mængden af PFOS i blodet.

I 2024 kom den gode nyhed, at Arbejds- og Miljømedicinerne er lykkedes med at nedbringe mængden af PFOS med ca. 60 %.

Korsørsagen gav anledning til et godt samarbejde mellem jordforureningsfolk og Arbejds- og miljømedicinerne, der rækker videre end PFAS.

Den væsentligste udsivning af PFAS fra Korsør Brandskole til Korsør Nor er stoppet

Regionen har medfinansieret Slagelse Kommunes etablering af drænen ved brandskolen. Drænet stopper den væsentligste udledning af PFAS til Korsør Nor.

Der siver PFAS ud i overfladevand og naturen mange steder

Regionerne har undersøgt over 400 grunde, heraf 84 lokaliteter i Region Sjælland. Resultatet viser, at PFAS er det største problem ved udsivning af forurenede stoffer til naturen.

Regionerne afventer stadig forhandlinger med staten til en prioritering og finansiering af indsatsen overfor overfladevand og natur.

Kompleks ny viden forsøges håndteret via AI

Der er stort behov for ny viden om PFAS-stofferne. Området er meget komplekst, og der arbejdes på mange fronter med at samle viden. Et eksempel er et tværregionalt projekt om anvendelse af AI til at trække viden ud af de komplekse undersøgelsesdata.

Der indsamles løbende resultater af undersøgelser i tværregionale fora og databaser. Disse data videreføres til statens database på området, så data bliver tilgængelige, og alle kan få gavn af den indsamlede viden.

Et levende nationalt testcenter ved Korsør

Efter testcenteret i Korsør åbnede i maj 2023, har det været genstand for mange besøg, politiske møder og konferencer fra ind- og udland. Testcenteret fungerer dermed som et levende testcenter, hvor tests kan afprøves, viden deles og inspiration til andre test kan hentes.

Der er fortsat stor interesse for testcenteret lokalt, nationalt og internationalt, og det benyttes i dag til:

- Afprøvning af rensemetoder i jord og grundvand
- Indsamling af prøver til diverse tests
- Workshops om PFAS
- Fremvisninger for skoler og andre interesserede

Der blev i 2023 afsat 10 mio. kr. på Finansloven til demonstrationsprojekter til oprensning af PFAS forurenet jord. Der er i fællesregionalt regi udbudt to demonstrationsprojekter med opstart i efteråret på Korsør Brandskole. Regionerne vurderer lige nu de indkomne tilbud. Projekterne forventes opstartet i slutningen af 2024.

EU-projektet Scenarios tester fuldskala oprensning af vand ved at blæse bobler gennem det forurenede vand. På den måde dannes der skum, hvor PFAS bliver opkoncentreret, og efterfølgende kan destrueres. Projektet forventes at være færdige med forsøgsdelen i 2024.

Der er stadig stor mangel på viden, og det forventes, at testcenteret er aktuelt i årene fremover.

PFAS-indsatsen vil fortsætte i årene frem som en del af driften, og der vil, afhængigt af evt. tilførte midler fra staten, kunne skrues op for indsatsen.

Økonomi

Sagen er ikke forbundet med udgifter, der kræver særskilt stillingtagen.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

Orienteringen blev taget til efterretning.

Fraværende

Thomas Vesth	Medlem	(I)
Flemming Damgaard Larsen	Medlem	(V)
Jorun Bech	Medlem	(A)
Stina Højgaard	Medlem	(A)

Bilag

.

9 (Åben) Orientering om model for fordeling af PFAS-pulje

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2022-08159

Dok ID: 11907795

Resumé

I den Nationale PFAS-handlingsplan er der afsat 100 mio. kr. over tre år til en ekstra indsats med oprensning af PFAS-forureninger. Ministeriet har bedt regionerne udarbejde en plan for fordeling af midlerne. Regionerne indstiller en model med 20 mio. kr. til Tunhøj området til Region Hovedstaden og Region Sjælland i fællesskab og en fordeling af de øvrige midler til alle regioner efter DUT nøglen. I Tunhøj området truer forureninger med PFAS store regionale drikkevandsforekomster. To vandværker har allerede etableret rensning for PFAS af deres drikkevand. De 20 mio. kr. vil blive anvendt til en hurtigere undersøgelsesindsats for at forberede oprensning af PFAS-kilderne i området.

Indstilling

Administrationen indstiller, at orienteringen tages til efterretning.

Sagen afgøres af Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø.

Sagsfremstilling

National handlingsplan for PFAS kom i juni 2024. Udvalget er orienteret om dette under Aktuelle sager på udvalgmødet den 17. juni 2024.

Model til fordeling af PFAS-pulje

Den nationale PFAS-handlingsplan indeholder en pulje til oprensning af PFAS-punktkilder på 100 mio. kr. over tre år, som regionerne kan søge. Miljø- og Ligestillingsministeriet har anmodet Danske Regioner om at lave en plan for, hvordan midlerne fra puljen bør anvendes, med en fordeling på 20 mio. kr. i 2025, 40 mio. kr. i 2026 og 40 mio. kr. i 2027.

Danske Regioner har efter input fra regionerne foreslået en model, hvor 20 mio. kr. afsættes til en forøget indsats i Tunhøj området, til Region Hovedstaden og Region Sjælland i fællesskab. Øvrige midler fordeles til konkrete projekter i regionerne, forholdsmæssigt svarende til DUT-nøglen for Regional Udvikling.

Tunhøj

Et område omkring grænsen mellem Region Sjælland og Region Hovedstaden er ramt af omfattende grundvandsforurening med PFAS. Regionernes undersøgelser i området viser, at spredningen af PFAS-forurening fra en række lokaliteter er alvorlig og truer drikkevandsmagasiner af stor regional betydning. Der indvindes i dag over 10 mio. m³ drikkevand i Tunhøj området, det forsyner 100.000 husstande med drikkevand.

De to regioner er gået sammen med HOFOR, tre kommuner og de berørte vandværker om at koordinere den fælles indsats mod truslen fra PFAS, i daglige tale kaldet Tunhøj Samarbejdet.

Lokalt er der allerede etableret rensning af drikkevandet på både Tune Vandværk og på Hedehusene Østre Vandværk. De etablerede renseanlæg sikrer rent drikkevand til de berørte borgere.

Konkrete tiltag

Større forsyninger og HOFOR's kildeplads ved Solhøj (Danmarks største) er udsat. Der er endnu ikke et samlet overblik over alle forureningskilder i området, og der er derfor behov for at udføre undersøgelser på nye lokaliteter sammen med konkrete tiltag på:

- Gasbjerget (losseplads) og Roskilde Lufthavn i Region Sjælland med skitsering og projektering af mulige afværgeløsninger inkl. afværgeforberedende undersøgelser.
- Hedelykken i Region Hovedstaden med skitsering og projektering af mulige afværgeløsninger inkl. afværgeforberedende undersøgelser.

De to regioner vil derfor sammen søge om 20 mio. kr. fra puljen til at løfte indsatsen i Tunhøj området med henblik på at sikre drikkevandet. Håndtering af forureningskilderne i Tunhøj området forventes fremadrettet at ville koste væsentligt mere end 100 mio. kr.

Undersøgelser er i gang

I 2023 begyndte de to regioner at undersøge de mange forureninger i Tunhøj området og allerede nu, tegner der sig et billede af en særdeles omfattende opgave. Undersøgelser til afdækning af mulighederne for oprensning af forureningerne er omfattede og kostbare.

Regionerne har i deres planer for 2025 afsat midler til at fortsætte undersøgelserne. Men det er afgørende for indsatsen, at der kommer ekstra midler fra regeringens PFAS-handlingsplan til at forcere undersøgelsesprocessen, med henblik på at opstarte oprensning allerede i 2027.

Øvrige midler fra PFAS-puljen vil i Region Sjælland blive anvendt til undersøgelser i Tune Nord industrikvarter, da der her er større PFAS-kilde og et gennembrud af PFAS i det nærliggende Gjeddeshal vandværks boringer.

Økonomi

Sagen er ikke forbundet med udgifter der kræver særskilt stillingtagen.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

Orienteringen blev taget til efterretning.

Fraværende

Thomas Vesth
Flemming Damgaard Larsen
Jorun Bech
Stina Højgaard

Medlem	(I)
Medlem	(V)
Medlem	(A)
Medlem	(A)

Bilag

.

10 (Åben) Orientering om udmøntning af midler til indsatsen Klimakickstart

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2024-10071

Dok ID: 11918852

Resumé

Der orienteres om, at Udvalget for regional udvikling, uddannelse, kollektiv trafik og internationalt samarbejde har udmøntet regionale udviklingsmidler for 2024 til projektet "Klimakickstart – grønne kompetencer for erhvervsskoler". Projektet har ophæng i indsatsen "Grønne kompetencer for børn og unge", som er politisk prioriteret i handlingsplanen til Region Sjællands Udviklingsstrategi for 2024-2033. Udvalget skal i denne sag tage stilling til udmøntning af midlerne til Zealand Business College ift. det foreslåede projekt "Klimakickstart"

Indstilling

Administrationen indstiller, at udvalget tager orienteringen til efterretning.

Sagen afgøres af Udvalget for regional udvikling, uddannelse, kollektiv trafik og internationalt samarbejde.

Sagsfremstilling

Udvalget for regional udvikling, uddannelse, kollektiv trafik og internationalt samarbejde har udmøntet regionale udviklingsmidler til et projekt under indsatsen i "Grønne kompetencer for børn og unge" til handlingsplanen for Region Sjællands Regionale Udviklingsstrategi 2024-2033, som Udvalget for regional udvikling, uddannelse, kollektiv trafik og internationalt samarbejde har ansvaret for at udmønte. Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø orienteres derfor om indholdet af projektet, som Udvalget for regional udvikling, uddannelse, kollektiv trafik og internationalt samarbejde på udvalgs mødet den 10. december 2024 har udmøntet udviklingsmidler til.

"Klimakickstart – grønne kompetencer for erhvervsskoler" 2,5 mio. kr.

I Region Sjælland er hver tredje person i den arbejdsdygtige alder faglært og udgør dermed en stor del af den sjællandske arbejdsstyrke. For at imødekomme voksende krav og øget efterspørgsel på arbejdskraft inden for den grønne omstilling, skal det sikres, at regionens faglærte har de rette kompetencer til fremtidens arbejdsmarked.

Udvalget har i april 2024 besluttet at prioritere 2,5 mio. kr. af de regionale udviklingsmidler til indsatsen "Grønne kompetencer for børn og unge". Indsatsen har ophæng i handlingsplanen for Region Sjællands Regionale Udviklingsstrategi 2024-2033.

Om projektet "Klimakickstart"

Øgede investeringer i bæredygtige løsninger skaber en stor efterspørgsel på faglært arbejdskraft med relevante grønne kompetencer. Med dette projekt kan erhvervsskolerne være med til at sikre, at eleverne får kompetencerne til at arbejde med innovative, grønne løsninger under uddannelsen og senere på arbejdsmarkedet. Et uddybet projektresume er *vedlagt* som bilag "Klimakickstart projektresumé".

Projektet indeholder følgende aktiviteter:

1. Udvikling af undervisningsmaterialer

I projektperioden udvikles 10 undervisningsforløb. Undervisningsmaterialet skal inspirere eleverne til at arbejde med grønne løsninger inden for deres uddannelsesretning. For eksempel via elev-engagerende klimaundervisning, hvor eleverne introduceres til nye arbejdsmaterialer og arbejdsmetoder på markedet. Dette gør eleverne i stand til at indtænke bæredygtig udvikling som en del af deres faglighed. Undervisningen sigter mod at engagere eleverne i innovativ tænkning gennem problembaseret undervisning. Her præsenteres eleverne for en konkret udfordring inden for grøn omstilling, som de skal undersøge og komme med løsningsforslag til. Brugen af undervisningsmaterialet vil blive understøttet af ekskursioner til regionale virksomheder f.eks. Viden og Læringscentret (Femern Belt Development) i Rødby og via gæsteundervisning fra faglærte, der arbejder med grøn omstilling.

2. Opkvalificering af underviserne

Undervisning i grøn omstilling er afhængig af, at erhvervsskolernes undervisere har de rette kompetencer. Derfor indeholder projektet et opkvalificeringsforløb for undervisere i grøn fagdidaktik, hvor underviserne blandt andet klædes på til at kunne bruge de nye undervisningsmaterialer. Opkvalificeringsforløbet vil handle om fremtidens grønne kompetencer, dilemmaer i grøn omstilling og underviserens facilitatorrolle. En opkvalificering af underviserne vil styrke kvaliteten af formidling samt sikre en struktureret indsats til et fagligt løft om grøn omstilling.

3. Brobygningsaktiviteter til grundskoler

Som en mindre del af projektet vil erhvervsskolerne lave brobygningsaktiviteter for grundskolerne. Formålet er at vække interessen for mulighederne på erhvervsuddannelserne i forhold til at arbejde med bæredygtighed og grønne løsninger.

Zealand Business College (ZBC) er projektleder og tilskudsmodtager. I samarbejde med Absalon vil de sikre den rette didaktiske tilgang til udvikling af materiale og opkvalificering af undervisere. Erhvervsakademi Zeeland er faglig sparringspartner i forbindelse med udvikling af nyt materiale.

I forløbet bliver der etableret samarbejder med de øvrige erhvervsskoler i Region Sjælland. Dette for at sikre så bred en forankring, anvendelse og udbredelse af materialet som muligt.

Budget

Det samlede budget for projektet er 3,1 mio. kr., hvoraf Region Sjællands andel udgør 2,5 mio. kr. ZBC bidrager med en egenfinansiering på 0,6 mio. kr.

Projektet igangsættes januar 2025 og forventes afsluttet juni 2027.

Administrations vurdering

Det er administrationens vurdering, at projektet vil styrke Regions Sjællands erhvervsskoleelever og undervisere i at arbejde med grøn omstilling. Fremtidens faglærte vil i høj grad skulle arbejde med innovative og grønne løsninger til blandt andet byggeri, transportområdet og energisektoren. Derfor er der behov for at styrke erhvervsskolernes arbejde med grøn omstilling, så det sikres, at fremtidens faglærte har de rette kompetencer og arbejdsmetoder.

Det vurderes, at undervisningsmaterialerne efter projektets afslutning kontinuerligt kan opdateres, så materialet forbliver tidssvarende i forhold til at kunne formidle grøn omstilling på erhvervsskoler.

Projektet bidrager til at indfri ambitionerne i Region Sjællands udviklingsstrategi under temaerne "Den attraktive region", "Den grønne region" og "Den kompetente region".

Økonomi

Sagen er ikke forbundet med udgifter, der kræver særskilt stillingtagen.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

Orienteringen blev taget til efterretning.

Fraværende

Thomas Vesth	Medlem	(I)
Flemming Damgaard Larsen	Medlem	(V)
Jorun Bech	Medlem	(A)

Bilag

1. Projektresumé_klimakickstart (DokID: 11892502 - EMN-2024-10071)

11 (Åben) Input til arbejdsplan 2025

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2023-06618

Dok ID: 11904064

Resumé

På baggrund af udvalgets kommissorium struktureres udvalgets møder ud fra en arbejdsplan. Der lægges op til, at udvalget giver input til arbejdsplan for 2025 med fokus på udvalgmødernes indhold og form. Den endelige arbejdsplan forelægges udvalget til godkendelse på det første udvalgsmøde i 2025.

Indstilling

Administrationen indstiller, at udvalget giver input til udvalgets arbejdsplan for 2025.

Sagen afgøres af Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø.

Sagsfremstilling

Med afsæt i udvalgets kommissorium og udvalgets arbejde i 2024, giver udvalget input til deres arbejdsplan for 2025.

Fokusområder i udvalgets kommissorium:

Udvalget beskæftiger sig med grøn omstilling, klima og miljø, herunder energieffektivitet og reduktion af CO₂-udledning, rent drikkevand, fødevarer, oprensninger efter jordforurening og råstofindvinding.

Udvalget arbejder ud fra *vedlagte* kommissorium. Af kommissoriet fremgår de fokusområder, som udvalget arbejder med. Udvalget har fokus på:

- Klima og grøn omstilling, herunder klimastrategi og klimahandlingsplan for organisationen. Region Sjælland samarbejder med kommuner, institutioner, virksomheder, brancheorganisationer og andre relevante parter om grøn omstilling af Region Sjællands geografi.
- Råstofområdet, herunder råstofplan, råstoftilladelser og tilsyn i råstofgrave.
- Indsats mod jordforurening (punktkilder), herunder årlig indsatsplan og strategi for indsatsen.

Udvalgets arbejde i 2024

I 2024 har Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø bl.a. beskæftiget sig med:

- Jordforureningsområdet, bl.a.:

- Godkendelse af indsatsplan for jordforureningsområdet 2024
- Problematik på gamle frugtplantager
- PFAS-forurening
- Forureneren betaler-princippet
- Igangsættelse af indsatsplan for jordforureningsområdet 2025
- Råstofområdet, bl.a.:
 - Igangsættelse af ny Råstofplan 2026
 - Status på tilsyn i råstofgrave
- Bidrag til de grønne indsatser i den Regionale Udviklingsstrategi 2024-2033
- Udmøntning af puljen til fire projekter inden for grøn omstilling i geografien
- Igangsat arbejdet med Region Sjællands kommende klimaplan
- Udarbejdelse af ladestander-strategi for Region Sjælland
- Studiebesøg i Utrecht, Holland hvor udvalget bl.a. fik ny viden og ideer til det videre arbejde både inden for grøn omstilling, bæredygtighed, råstoffer og jord

Udvalgets input til arbejdsplan for 2025

Udvalget kan på mødet drøfte input til arbejdsplan for 2025 med udgangspunkt i udvalgets fokusområder og budgetaftale 2025.

Budgetaftalen 2025 adresserer bl.a.:

- Styrkelse af indsats ift. fællesregional strategi for grønne hospitaler
 - Afsætte 3 mio. kr. varigt af sundhedsrammen til en styrelse af arbejdet med en ny klimaplan og den fællesregionale strategi for grønne hospitaler
- Dyrevelfærd
 - Der skal ske en gradvis omlægning til indkøb af råvarer med ét hjerte i dyrevelfærd

Hvordan arbejdet med Sundhedsreformen og budget vil skulle håndteres politisk, vil blive fastlagt nærmere på et senere tidspunkt.

I drøftelsen af arbejdsplanen kan også indgå erfaringer fra udvalgets arbejde i 2024 og særlige ønsker til:

- Mødernes form
- Inddragelse af relevante interessenter, eksperter og samarbejdspartnere i udvalgets møder, hvor det er muligt

- Møder ud af huset

Arbejdsplanen har i øvrigt en dynamisk karakter, og relevante sager vil i dialog med udvalget og udvalgets formandskab blive tilføjet arbejdsplanen løbende.

Videre proces

På baggrund af udvalgets drøftelse udarbejder administrationen et forslag til en arbejdsplan, der forelægges til godkendelse på udvalgets første møde i 2025.

Økonomi

Sagen er ikke forbundet med udgifter, der kræver stillingtagen.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

Udvalget gav deres input til arbejdsplan for 2025.

Udvalgets ønsker vil indgå i den videre tilrettelæggelse af arbejdsplanen.

Arbejdsplanen forelægges udvalget til godkendelse på det første udvalgmøde i 2025.

Fraværende

Thomas Vesth	Medlem	(I)
Flemming Damgaard Larsen	Medlem	(V)
Jorun Bech	Medlem	(A)

Bilag

1. kommissorium-for-udvalget-for-groen-omstilling-baeredygtighed-og-miljoe (DokID: 11904114 - EMN-2023-06618)

12 (Åben) Aktuelle sager

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2023-06618

Dok ID: 11007467

Resumé

Administrationen orienterer om aktuelle sager inden for udvalgets område.

Indstilling

-

Sagsfremstilling

Orientering om at sagsanlæg fra Korsør Kogræsserforening er frafaldet

Region Sjælland modtog med brev af den 7. marts 2023, via advokatfirmaet Kromann Reumert, Korsør Kogræsser- og Naturplejeforenings skrivelse om, at de agter at anlægge et gruppesøgsmål mod Region Sjælland og Slagelse Kommune. Påstanden var, at Region Sjælland har et erstatningsansvar for manglende kortlægning af PFOS-forureningen.

Udvalget blev orienteret med [sagsfremstilling den 8. maj 2023](#).

I forhold til erstatningsansvar er det sådan, at kortlægning af forurening er subsidier i forhold til at meddele påbud til forurenere. Slagelse Kommune afgjorde først i starten af 2023, at forureningen ikke kunne medføre et påbud til forurenere om at undersøge og oprense forureningen. Administrationen gik derefter i gang med at kortlægge forureningen ved Korsør Brandskole.

Advokatfirmaet Kroman Reumert bekræfter den 9. oktober 2024, at de ud fra de foreliggende oplysninger for nuværende ikke anser regionen som modpart i sagen.

Orientering om status på Region Hovedstadens Råstofplan 2025 og brev til Miljøministeren

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø blev på udvalgsmødet den 11. november 2024 orienteret om status på Region Hovedstadens arbejde med Råstofplan 2025, herunder om et politisk ønske om en henvendelse til Miljøministeren.

Regionsrådet i Region Hovedstaden har efterfølgende den 12. november 2024 godkendt, at processen for Råstofplan 2025 ændres. Partshøringen for nye graveområder gennemføres herefter parallelt med 2. offentlige høring for forslag til råstofplan. Råstofplan 2025 forventes vedtaget endeligt i september 2025.

Af sagsfremstillingen fremgår, at administrationen i Region Hovedstaden vil være opmærksom på ikke at inddrage flere grave- eller interesseområder i oplægget til udvalgets senere drøftelser, end det vurderes at være nødvendigt for at lave en Råstofplan 2025 i henhold til råstofloven. Desuden har administrationen indregnet så store bidrag som muligt fra hav, sekundære og alternative ressourcer i ressourceopgørelsen.

Samtidig godkendte Regionsrådet *vedlagte* udkast til brev til Miljøministeren. Region Hovedstaden ønsker en ændring af råstofloven for at sikre en bedre koordinering af råstofplanlægningen og -forsyningen på tværs af regionerne. Konkret ønsker Region Hovedstaden et lovkrav, som stiller krav til regionerne om at koordinere planlægning på tværs af regionsgrænser. Råstofferne er ulige fordelt, og Region Hovedstaden opfatter kravet om 12 års selvforsyning som forældet. Herudover ønskes et krav om mere genanvendelse.

Endelig ønsker Region Hovedstaden, at loven ændres så påvirkningen af befolkningen og trafik også skal indgå i regionens afvejning efter råstofloven og ikke bare miljøvurderes.

Sagen til mødet i Region Hovedstadens Regionsråd 12. november 2024, herunder tidsplan for Råstofplan 2025, kan ses under punkt 2 [her](#).

Regionerne trækker sig fra Klimaalliancen

Regionernes repræsentanter i Klimaalliancens Forretningsudvalg har den 20. november 2024 meddelt partnerskabskredsen i Klimaalliancen, at regionerne trækker sig fra Klimaalliancen. Det er en konsekvens af Sundhedsreformen, hvor det fremgår, at regionerne ikke længere skal arbejde med klima og grøn omstilling i geografien.

Økonomi

Sagen er ikke forbundet med udgifter, der kræver særskilt stillingtagen.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

.

Fraværende

Thomas Vesth	Medlem	(I)
Flemming Damgaard Larsen	Medlem	(V)
Jorun Bech	Medlem	(A)

Bilag

1. Region Hovedstadens udkast til brev til miljøministeren (til møde i UGBM 16 12 2024)
(DokID: 11903837 - EMN-2024-07655)

13 (Åben) Næste møde

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2023-06618

Dok ID: 11007470

Resumé

Næste møde i udvalget afholdes mandag den 27. januar 2025 kl. 15.00-18.00.

Indstilling

-

Sagsfremstilling

-

Økonomi

-

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

Næste møde i udvalget afholdes mandag den 27. januar 2025 kl. 15.00-18.00.

Fraværende

Thomas Vesth

Flemming Damgaard Larsen

Jorun Bech

Medlem

Medlem

Medlem

(I)

(V)

(A)

Bilag

.

14 (Åben) Godkendelse af deltagelse ved møde i Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø mandag den 16. december 2024

Udvalget for grøn omstilling, bæredygtighed og miljø

Sags ID: EMN-2023-06618

Dok ID: 11007473

Resumé

.

Indstilling

.

Sagsfremstilling

.

Økonomi

.

Tidligere beslutninger

.

Beslutning

.

Fraværende

Bilag

.

